

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 05 » 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ІНФОРМАЦІЇ

для студентів

спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0683/22</u>	
<u>Господар</u> (підпис)	<u>Господар</u> (прізвище, ініціали)
« »	2022

Київ – 2022

Розробник:

Ломачинська Ірина Миколаївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Ломачинська Ірина Миколаївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету

Протокол від 13 вересня 2022 року № 2

Завідувач кафедри Іван Остащук д.філос. н., проф. Іван ОСТАЩУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____ . ____ . 20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової програми) _____ Олена ВОСКОБОЙНІКОВА-ГУЗЄВА

Робочу програму перевірено

____ . ____ . 20__ р.

Заступник декана Віталій Завадський Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

© Ломачинська І.М., 2022 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4	
Курс	5	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	32	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	80	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування системи понять, знань, умінь і навичок в галузі філософського осмислення феномену інформації.

Завдання:

- обґрунтувати зміст поняття інформації в контексті його співвідношення з поняттями матерії та свідомості;
- визначити сутність інформаційного підходу як загальнонаукового логіко-гносеологічного та методологічного утворення;
- проаналізувати специфіку феномену інформації як властивості та відношення об'єктів;
- виявити гносеологічні, аксіологічні та праксеологічні закономірності генерування та перетворення інформації в актах пізнання та управління;
- охарактеризувати основні наукові підходи щодо осмислення філософського змісту інформації;
- узагальнити основні наукові підходи до аналізу інформаційних систем як об'єкта ведення інформаційних війн.

3. Результати навчання за дисципліною

Здатність продемонструвати знання з теорії інформації та комунікації, вміння формувати та досліджувати інформаційні потоки (ПРН – 3 -1)

Прогнозує і здійснює інформаційне забезпечення професійних комунікацій (ПРН – 3 -5)

Вміння організації процесу збору, обробки, збереження, продукування, передачі професійно важливої інформації (ПРН – 3 -7)

Здатність аналізувати концептуальні підходи та використовувати методологію наукових досліджень у галузі інформаційної діяльності, бібліотекознавства, архівознавства (ПРН – 3 -8)

Здатність до застосування у професійній діяльності знань з соціальної інформатики, вміння аналізувати сучасні тенденції розвитку суспільства знань (ПРН – 3 -11)

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Інформація як філософська категорія							
Тема 1. Сутність інформації як філософської категорії	14	2	2				10
Тема 2. Філософія інформації в системі наукового та філософського знання	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом	30						
Змістовий модуль 2. Філософія інформації і філософські проблеми сучасності							
Тема 3. Філософія віртуальної реальності	14	2	2				10
Тема 4. Філософські засади інформаційної культури	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом	30						
Змістовий модуль 3. Філософія інформації і глобалізація							
Тема 5. Світоглядні виклики сучасної глобальної інформаційної революції	14	2	2				10
Тема 6. Економічні чинники функціонування інформаційного суспільства	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом	30						

Змістовий модуль 4. Філософський зміст функціонування інформаційних систем: загрози та перспективи							
Тема 7. Філософія інформаційної війни	14	2	2				10
Тема 8. Перспективи розвитку інформаційної війни та проблеми захисту інформації	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом	30						
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120						

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інформація як філософська категорія

Тема 1. Сутність інформації як філософської категорії

Полісемантичний зміст поняття «інформація». Основні наукові підходи до осмислення інформації як амбівалентної ідеально-матеріальної субстанції.. Принцип відображення у інформаційному процесі. Цінність інформації як організація структури пам'яті. Структурні та функціональні підходи до осмислення сутності інформації.

Кількісні та якісні показники у визначенні цінності інформації.

Теоретико-інформаційний аспект феномену інформації. Філософський контекст соціальної інформації та її основні характеристики в контексті соціально-комунікаційних процесів.

Феномен інформації як результат взаємодії матеріальних та ідеальних компонентів структури реальності. Світоглядна концепція інформаційно відкритих систем. Закономірності генерування та перетворення інформації в актах пізнання та управління.

Фундаментальна значимість інформації у кібернетичних концепціях. Концепція інформації К.Шеннона-Н.Вінера. Інформаційна криза як перенасичення інформацією та інформаційний голод.

Ключові терміни: «інформація», «семантична інформація», «інформаційний підхід», «інформаційна криза», «інформаційні окуляри»

Тема 2. Філософія інформації в системі наукового та філософського знання

Поняття філософії інформації та її змістова сутність. Тематична структура філософії інформації: онтологія інформації; методологія інформаційного підходу; аксіологія інформації; феноменологія інформації; аксіологія інформації.

Філософія інформації і науковий світогляд.

Інформаційний підхід як засіб дослідження інформаційних систем та його основні функції.

Система інформаційних наук та філософська рефлексія. Дисципліни, що включають інформацію у свій предмет вивчення. Фундаментальні науки, що

використовують інформаційний підхід. Прикладні науки, що використовують інформаційний підхід.

Філософія інформації і філософські проблеми інформатики. Науково-методологічні проблеми інформатики як науки про інформацію. Філософські основи інформатики як фундаментальної науки про інформацію. Соціальна інформатика як метатеорія документально-комунікаційних наук.

Ключові терміни: «філософія інформації», «інформатика», «кібернетика»

Змістовий модуль 2. Філософія інформації і філософські проблеми сучасності

Тема 3. Філософія віртуальної реальності

Віртуальна реальність як категорія філософського аналізу: онтологічний, гносеологічний аксіологічний рівні. Основні визначення віртуальної реальності.

Онтологія віртуальної реальності у класичній філософській традиції. Міфологічна природа віртуального. Віртуальне як спосіб існування ідеї в античній та середньовічній філософії. Ідея віртуального у Новий час. Віртуальна реальність як об'єкт дослідження у сучасній філософії. Концепція симулякра як образу відсутньої дійсності у Ж.Бодріяра. Формування концепцій віртуальної реальності як результат розвитку сучасних інформаційних технологій у Дж. Ланьє, Ф. Хемма, У. Гібсона. Уявлення про множинність світів і відносність реальної дійсності у роботах Ж. Дельоза. Характерні риси сучасної віртуальної епохи за М.Кастельсом.

Гносеологічний зміст віртуальної реальності як виявлення меж між різними сферами людського буття. Віртуальність як стан людської психіки.

Віртуалізація сучасного суспільства у просторі віртуалізації культури, економіки, політики, мистецтва, науки, системи освіти. Віртуальний простір Інтернет як засіб глобальної комунікації.

Особистість у просторі віртуальної реальності : виклики та небезпеки. Віртуальна реальність як засіб ведення консцієнтальних воєн сучасності.

Ключові терміни: «віртуальна реальність», «симулякр»

Тема 4. Філософські засади інформаційної культури

Інформаційна культура як засіб формування інформаційного суспільства. Культура, інформація, комунікація: взаємозв'язок понять в інформаційну епоху. Типізація комунікативних культур: мовленнєва, письмова, мануфактурна, інформаційно-технологічна.

Сутність інформаційної культури та її види.

Світоглядне опанування феноменом інформації як фактор формування інформаційної культури. Гуманістичне виховання інформаційної культури особистості.

Сутність інформаційного світогляду, основні етапи його становлення. Ціннісне ставлення до інформації як основа інформаційного світогляду.

Інформаційна культура в умовах інформатизації суспільства. Інформаційна культура як складова інформаційного бізнесу. Інформаційна культура управлінської сфери.

Дигіталізація всіх видів інформації як формальна відмінна особливість інформаційно-технологічної культури.

Цивілізація та інформаційна культура: особливості співвідношення.

Комунікаційні свободи як основа реалізації інформаційно-технологічної культури. Комунікаційна свобода та інформаційний хаос: межі поділу.

Роль соціально-комунікаційних інститутів у формуванні інформаційної культури суспільства.

Ключові терміни: «культура», «дигіталізація», «інформаційна культура»

Змістовий модуль 3. Філософія інформації і глобалізація

Тема 5. Світоглядні виклики сучасної глобальної інформаційної революції

Індивідуальний та соціальний зміст інформатизації суспільства. Глобалізація інформаційного середовища. Інформаційне суспільство як категорія філософського аналізу. Постіндустріальне (інформаційне) суспільство: його сутнісні риси у дослідженнях Д.Белла, Ф.Фукуями, Е.Тоффлера, М.Кастельса, Н.Лумана.

Проблема оволодіння інформацією на етапі становлення глобального інформаційного суспільства.

Сутність поняття «інформаційна свідомість» у реаліях сучасного інформаційного суспільства. Інформаційний підхід у формуванні інформаційної свідомості та його функції.

Феномен інформатизації як гарант інформованості та фактор інформаційного голоду у інформаційному суспільстві.

Ключові терміни: «інформаційне суспільство», «ресурси інформаційного суспільства», «мережеве суспільство», «інфократія», «глобальне село»

Тема 6. Економічні чинники функціонування інформаційного суспільства

Інформаційне суспільство: відмінні риси та показники формування (технологічні, соціально-економічні, політичні, інтелектуальні). Ідеологія інформаційного суспільства.

Глобалізація як основа формування глобальної інформатизованої економіки та культури. Перетворення інформації у економічну категорію. Формування інформаційного світогляду та світорозуміння.

Формування комерційної інформаційної ідеології: інформація – товар, комунікація – галузь капіталовкладень, інформаційна культура - спосіб управління масовими аудиторіями і задоволення їх платоспроможності.

Роль масової свідомості у формуванні ринкових засад функціонування інформаційного суспільства.

Ключові терміни: «інформаційна економіка», «глобалізація», «інформаційний світогляд»

Змістовий модуль 4. Філософський зміст функціонування інформаційних систем: загрози та перспективи

Тема 7. Філософія інформаційної війни

Інформаційна війна як філософська категорія. Основні визначення інформаційної війни. Історичні та економічні передумови інформаційної війни. Інформаційна війна як засіб знищення інформаційних систем.

Поняття «інформаційні операції» та їх сутнісний зміст. Основні критерії класифікації інформаційних операцій: масштаб операції; сфери (суспільного й державного життя) проведення операції; рівень учасників операції; інтенсивність і тривалість; переважний характер впливу. Інформаційні операції в політичній боротьбі: інформаційно-пропагандистська (інформаційно-рекламна) діяльність, демонстраційні дії, організаційно-практична діяльність.

Поняття «інформаційна зброя» та його сутнісний зміст. Сфери застосування інформаційної зброї. Типи інформаційної зброї.

Витратні та змістові переваги використання нових інформаційних технологій. Основні напрями інтеграції комунікаційних і комп'ютерних технологій в процесі мережних воєн. Позитивні та негативні чинники активного використання новітніх інформаційних технологій в процесі інформаційної війни.

Смисловий контекст сучасних інформаційних воєн. Використання технологій конспіраційних воєн в умовах сучасного глобалізованого світу.

Ключові терміни: «інформаційне протистояння», «інформаційна війна», «інформаційна система», «інформаційна зброя», «інформаційно-психологічна війна», «інформаційно-психологічні операції», «інформаційно-психологічна зброя», «засоби радіоелектронної боротьби», «програмно-комп'ютерні технології», «психотронні засоби», «психотропні засоби», «технології створення натовпу», «цензура», «пропагандистська діяльність», «політична інформаційна війна»

Тема 8. Перспективи розвитку інформаційної війни та проблеми захисту інформації

Особливості сучасного інформаційного суспільства: проекція віртуальної моделі об'єкта і його зв'язків засобами глобальної телекомунікації та комп'ютеризації на навколишній простір. Реальні та проєктовані результати інформаційної війни щодо цілісних інформаційних систем. Становище держави як цілісної інформаційної системи в інформаційній війні: можливі наслідки поразки та найбільш ефективні способи забезпечення перемоги.

Роль і місце України в світовій системі інформаційної безпеки. Основні засади національної інформаційної безпеки: позитиви та недоліки. Національна система державного управління у сфері інформаційної політики. Трансформація системи інформаційної безпеки в Україні в умовах повномасштабного вторгнення росії. Місце України в системі міжнародної інформаційної безпеки.

Ключові терміни: «державна інформаційна політика», «методологічні основи інформаційної безпеки»

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3		Змістовний модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	2	20	2	20	2	20	2	20
5	Індивідуальне завдання	-	-	-	-	-	-	-	1	30
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			59		59		59		89

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	100	25	25	25	25
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (<i>приклад</i>) (ФБ)		55	50	47	60
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$		23,3	21,2	19,9	16,9
5	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента $C = M_1 + M_2 + M_3 + M_4$		81,3 / С			

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення

знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння

програмного матеріалу;

- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;

– підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;

- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького

завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

Завдання 1. Основні наукові підходи до аналізу інформації як матеріальної та ідеальної субстанції

1. Сутність інформаційного законодавства в Україні: недоліки та переваги
2. Основні наукові підходи до осмислення інформації як матеріальної та ідеальної субстанції.
3. Зміст поняття «інформація» у різних законодавчих та нормативних актах
4. Інформаційна система у технічному та соціальному контекстах: порівняльна характеристика.
5. Сутність інформації як відображеного розмаїття реальності.
6. Функціональні концепції аналізу інформаційних процесів.

Завдання 2. Філософський аналіз сутності інформаційного підходу у науковій системі знань

1. Сутність поняття «інформація» у системі філософського знання.
2. Категорії інформації (загальнонауковий та філософський рівні).
3. Основні наукові підходи до дослідження сутності інформації як філософської категорії.
4. Онтологічна сутність інформації : загальна характеристика.
5. Сутність інформаційного підходу у науковій системі знання
6. Функції наукового підходу та особливості його застосування

Завдання 3. Філософія віртуальної реальності : суспільні виклики та небезпеки

1. Віртуальність як стан людської психіки
2. Віртуалізація сучасного суспільства (культура, наука, економіка)
3. Маніпуляції суспільною та індивідуальною свідомістю у Інтернет-просторі
4. Віртуальна залежність як глобальна проблема інформаційного суспільства

Завдання 4. Світоглядне значення інформаційної культури у сучасному інформаційному суспільстві : особистісний та соціальний рівні

1. Сутність інформаційної культури та її змістовні ознаки
2. Інформаційна культура у вимірі інформаційно-комунікаційних революцій
3. Роль соціально-комунікаційних інститутів у формуванні інформаційної культури суспільства
4. Інформаційна культура особистості як необхідна умова соціальної адаптації та професійної самореалізації

Завдання 5. Світоглядні виклики сучасної глобальної інформаційної революції

1. Генеза комунікаційних культур в контексті глобалізації
2. Основні засади формування інформаційного суспільства
3. Інформаційне суспільство як категорія філософського аналізу
4. Інформаційне суспільство як суспільство знань
5. «Інформаційна свідомість» як феномен сучасного інформаційного суспільства

6. «Інформаційний голод» у сучасну інформаційну епоху: соціальний та особистісний вимір

Завдання 6. Філософський аналіз сутності інформації в епоху глобалізації

1. Задоволення інформаційних потреб як спосіб пізнання світу
2. Інформація як економічна категорія епохи глобалізації
3. Основні напрямки формування комерційної інформаційної ідеології
4. Ідеологія інформаційного суспільства
5. Інформатизація культури і інформаційна культура: рівні співвідношення у епоху глобалізації
6. Роль масової свідомості у формуванні ринкових засад функціонування інформаційного суспільства

Завдання 7. Інформація як засіб соціальних маніпуляцій: медіа-рівень сучасної інформаційної епохи

7. Інформація як засіб соціальних маніпуляцій.
8. Медіакратія як засіб інформаційної агресії щодо суспільства.
9. Інформаційна міфологія: сутність та змістовна спрямованість.
10. Комунікаційні свободи інформаційного суспільства.
11. Використання інформаційних технологій в процесі інформаційної війни: перспективи та проблеми.

Завдання 8. Інформаційна система як об'єкт ведення інформаційної війни: загрози та стратегії їх подолання

1. Сутність інформаційної війни та її ознаки.
2. Інформаційна система як об'єкт ведення інформаційної війни.
3. Основні засади національної інформаційної безпеки та заходи по їх реалізації.
4. Стратегічні переваги застосування інформаційної зброї та можливості її протидії.
5. Специфіка інформаційної війни в сучасному інформаційному суспільстві: її недоліки та переваги

Формою самостійної роботи студентів є виконання індивідуальної науково-дослідної роботи у формі *реферату* на відповідну тему з курсу “Філософія інформації”, презентації у програмі PowerPoint чи SMART Notebook і має сприяти розвитку пізнавальних навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критичного мислення.

Самостійна робота передбачає роботу за наступними напрямками:

- аналіз законодавчого та нормативного врегулювання питань інформаційного забезпечення в Україні;
- аналіз ролі соціально-комунікаційних інститутів у інформаційно-комунікаційному становленні суспільства інформаційної епохи на гносеологічному, аксіологічному та праксеологічному рівнях.

Написання рефератів та тез доповіді має на меті виробити у студентів навички самостійної розробки обраних ними наукових тем, безпосередньої роботи

з текстами крізь призму досліджуваної проблематики. Разом з тим, написання реферату передбачає викладення студентами своїх власних думок і свого особистого бачення обраної проблеми та шляхів її розв'язання.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з\п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Конкретизація теми та підбір літератури	5 балів
2.	Аналіз літератури, в тому числі першоджерел, виокремлення головних ідей, складання плану доповіді	10 балів
3.	Логічний виклад матеріалу під час доповіді, обґрунтування власної позиції з досліджуваної проблеми	15 балів
РАЗОМ		30 балів

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Філософія інформації».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30.

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік. *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;

- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Законодавче врегулювання питань інформаційного забезпечення в Україні;
2. Аналіз інформації як матеріально-духовного феномену у сучасній науковій думці.
3. Інформація у філософській системі знань: онтологічний підхід.
4. Інформація у філософській системі знань: аксіологічний підхід.
5. Інформація у філософській системі знань: гносеологічний підхід.
6. Інформація у філософській системі знань: праксеологічний підхід.
7. Сутність інформаційного підходу до пізнання світу.
8. Основні наукові підходи до аналізу інформаційного підходу.
9. Фундаментальні науки, що використовують інформаційний підхід.
10. Прикладні науки, що використовують інформаційний підхід.
11. Інформація і знання: особливості співвідношення.
12. Філософський зміст інформатики як науки про інформацію.
13. Філософія інформації і філософські проблеми інформатики.
14. Зміст найважливіших проблем наукової інформатики сучасності.
15. Аналіз інформації в категоріях кількості, якості, міри.
16. Структура реальності і феномен інформації
17. Сутність соціальної інформації як об'єкта філософського аналізу.
18. Сутність знаку в філософії інформації.
19. Філософський зміст інформаційної реальності.
20. Інформаційна культура: генеза та сучасний стан.
21. Основні складові інформаційної культури.
22. Відмінні риси глобальної інформатизованої економіки.
23. Інформаційне суспільство: основні риси та ключові показники.
24. Роль соціально-комунікаційних інститутів у становленні інформаційного суспільства.
25. Сучасні наукові підходи до визначення інформаційної війни.
26. Інформаційна система як об'єкт для ведення інформаційної війни.
27. Домінантні принципи ведення інформаційної війни.
28. Інформаційні операції: їх зміст та класифікаційні особливості.
29. Поняття «інформаційної зброї» та сфери її застосування.
30. Моделі інформаційної війни та їх сутнісний зміст.
31. Особливості ведення мережної інформаційної війни.
32. Основні напрями використання інформаційних технологій в процесі інформаційної війни.
33. Маніпулятивна семантика сучасних соціальних комунікацій.
34. Трансформація комунікації в аспекті інформаційної війни.
35. Проблема інформаційної безпеки в національному контексті

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-98
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів в процесі вивчення дисципліни «Філософія інформації»

Рівень оцінки знань студентів з дисципліни “Філософія інформації” оцінюється згідно з виконанням ними навчального плану.

Оцінка А (90-100) – “відмінно” виставляється студенту, який:

- вільно володіє матеріалом навчальної дисципліни, розуміє предмет, методологію, структуру дисципліни;
- засвоїв основні поняття і категорії, може дати їх визначення, показати логічний взаємозв’язок;
- вміє не тільки відтворити засвоєне, а й обґрунтувати власну думку з приводу вивченого, з актуальних дискусійних проблем філософії інформації;
- демонструє ґрунтовні знання не тільки лекційних тем курсу, основної, а й додаткової рекомендованої літератури;
- проводить глибокий осмислений аналіз першоджерел, передбачених курсом семінарських занять;
- аргументація власної позиції з актуальних дискусійних проблем сучасної філософії інформації.

Оцінка В (82-89) – “добре” виставляється студенту, який сформував цілісне концептуальне розуміння курсу філософії інформації і передбачає:

- освоєння студентом обов’язкового обсягу програмного матеріалу, основного переліку літературних джерел із лекційного та семінарського курсів філософії інформації;
- осмислене розуміння категоріально-понятійного апарату дисципліни;
- здатність порівняльного аналізу різних наукових підходів;
- застосування найбільш універсальних методів у наукових дослідженнях.

Рівень підготовки студента є вищим за середній рівень.

Оцінка С (75-81) – “добре” виставляється студенту, який:

- в основному володіє матеріалом дисципліни, показує розуміння її предмету, методології, структури;
- засвоїв найбільш важливі поняття і категорії, може сформулювати визначення більшості з них;

- вміє пов'язувати відповідь на дане питання з іншими темами курсу, висловлюючи власне розуміння;
- орієнтується в основній і додатковій рекомендованій літературі до більшості тем курсу.

Рівень підготовки кваліфікується як середній.

Оцінка D (69-74) – “задовільно” виставляється студенту, який засвоїв “контрольний пакет” програмного матеріалу, і передбачає:

- вміння орієнтуватися у загальній проблематиці філософії інформації;
- знання головних характеристик філософії інформації;
- навички репродуктивного відтворення змісту текстів лекцій викладача;
- опрацювання певної частини (до 50 %) першоджерел та додаткової літератури.

Рівень підготовки кваліфікується як посередній.

Оцінка E (60-68) – “задовільно” виставляється студенту, який засвоїв значну частину програмного матеріалу:

- демонструє не надто глибоке знання матеріалу, не зовсім упевнено висловлюється з приводу предмета, методу, структури дисципліни;
- посередньо засвоїв основні поняття і категорії, визначення дає поверхові, не систематизовані;
- відповідає на поставлені запитання, проте не висловлює власного розуміння;
- частково засвоїв рекомендовану літературу з курсу.

Рівень підготовки студента кваліфікується як такий, що відповідає мінімальним критеріям.

Оцінка Fx (35-59) – “незадовільно” виставляється студенту, який:

- не володіє матеріалом навчальної дисципліни, не розуміє специфіки, предмета, структури;
- не засвоїв основних понять і категорій, не вміє дати їх основні визначення;
- не вміє відтворити пройдений матеріал і не орієнтується в проблематиці, що висвітлювалася на заняттях;
- не опрацював основної рекомендованої літератури до більшості програмних тем.

Рівень підготовки незадовільний, потребує повторного перескладання.

Оцінка F (0-34) – “незадовільно” виставляється студенту, який з поважних чи без поважних причин пропустив половину лекційних та семінарських годин курсу, не засвоїв навчальну програму з філософії інформації, має потребу в повторному прослуховуванні курсу.

7. Навчально-методична картка дисципліни

Загальний обсяг роботи студента – 120 год. З них контактні – 32 год. (лекції – 16 год., семінари – 16 год.). Самостійна робота – 80 год., модульний контроль – 8.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Інформація як філософська категорія (59 балів)		Змістовий модуль 2. Філософія інформації і філософські проблеми сучасності (59 балів)		Змістовий модуль 3. Філософія інформації і глобалізація (59 балів)		Змістовий модуль 4. Філософський зміст функціонування інформаційних систем: загрози та перспективи (89 балів)	
Лекції (теми, бали)	Сутність інформації як філософської категорії (1 бал)	Філософія інформації в системі наукового та філософського знання (1 бал)	Філософія віртуальної реальності (1 бал)	Філософські засади інформаційної культури (1 бал)	Світоглядні виклики сучасної глобальної інформаційної революції (1 бал)	Економічні чинники функціонування інформаційного суспільства (1 бал)	Філософія інформаційної війни (1 бал)	Перспективи розвитку інформаційної війни та проблеми захисту інформації (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	Інформація у філософській системі знань (11 балів)	Сутність філософії інформації: об'єкт, предмет, методологія дослідження (11 балів)	Віртуальна реальність як категорія інформаційного суспільства (11 балів)	Роль соціально-комунікаційних інститутів у формуванні інформаційної культури суспільства (11 балів)	Вплив глобалізації на становлення інформаційного суспільства (11 балів)	Актуальні проблеми філософії інформації (11 балів)	Філософія інформаційної війни: системний підхід (11 балів)	Роль інформаційно-комунікаційних інститутів у формуванні інформаційної безпеки суспільства (11 балів)

Самостійна робота	Основні наукові підходи до аналізу інформації як матеріальної та ідеальної субстанції (5 балів)	Філософський аналіз сутності інформаційного підходу у науковій системі знань (5 балів)	Філософія віртуальної реальності : суспільні виклики та безпеки (5 балів)	Світоглядне значення інформаційної культури у сучасному інформаційному суспільстві : особистісний та соціальний рівні (5 балів)	Законодавче врегулювання питань інформаційного забезпечення в Україні як основа інформаційної безпеки суспільства (5 балів)	Філософський аналіз сутності інформаційного підходу у науковій системі знань (5 балів)	Інформація як засіб соціальних маніпуляцій: медіа-рівень сучасної інформаційної епохи (5 балів)	Інформаційна система як об'єкт ведення інформаційної війни: загрози та стратегії їх подолання (5 балів)
Індивідуальна робота							Індивідуальна робота студента (30 балів)	
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)				
Семестровий контроль	Залік							

8. Рекомендовані джерела

Законодавча база

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
2. Про інформацію: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
3. Про науково-технічну інформацію: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
4. Про інформаційні агентства: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-вр#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
5. Про державну таємницю: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
6. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
7. Про телебачення і радіомовлення: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)

8. Про авторське право і суміжні права: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
9. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
10. Про національну безпеку України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
11. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата доступу до ресурсу: 15.06.22)
12. Інформація і документація. Словник термінів: ДСТУ 5127:2007.– Офіційне видання. - К.: Держспоживстандарт України, 2010. 236 с.

Допоміжна:

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підруч. Київ: Академія, 2011. - 239 с.
2. Інформаційна безпека держави у контексті протидії інформаційним війнам: навч. посіб. За заг. ред. В. Б. Толубка. Київ: НАОУ, 2004. 177 с.
3. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: підруч. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2008. 254 с.
4. Інформаційні механізми нейтралізації негативних зарубіжних впливів на регіони України в умовах гібридної війни: наук. [авт. колектив: Л. Дубровіна (кер. проекту) та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУВ, 2018. 70 с.
5. Карпенко В.О. Інформаційна політика та безпека: підруч. Київ: Нора–Друк, 2006. – 320 с.
6. Каріна О.М. Віртуальна реальність: онтологічний статус: автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.01; Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. Харків, 2004. 17 с.
7. Кастельс М. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель: пер. з англ. Київ: Ваклер, 2006. 230 с.
8. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Київ: Ваклер, 2007. 304 с.
9. Кіслов Д. В. Інформаційні війни : монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. 300 с.
10. Кормич Б. А. Інформаційна безпека : організаційно-правові основи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Кондор, 2004. 384 с.
11. Короткий термінологічний словник із бібліографознавства та соціальної інформатики. Київ: [б.в.], 1999. 116 с.
12. Курбан О. В. Інформаційні війни у соціальних он-лайн-мережах: [монограф.] Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. 392 с.

13. Ліберальний дискурс мас-медіа: навч. посіб. Київ: Академія Української Преси : Центр вільної преси, 2011. 168 с.
14. Ліпкан В. А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції : навч. посібн. Київ. : КНТ, 2006. 280 с.
15. Ломачинська, І.М. Інформаційна війна як фактор реалізації сучасної геополітики. *Вплив глобалізаційних процесів на безпеку держави: економічний, інформаційний, соціальний та культурологічний аспекти*: Монографія. Київ: Університет «Україна», 2015. С.196 - 218
16. Ломачинська І.М., Ломачинський Б.Г. Роль інформаційної культури у регулюванні соціальних інформаційних систем. *Вісник Львівського університету. Сер. Філософ.-політолог. студії*. 2020. Вип. 29. С. 90 – 97
17. Ломачинська І.М., Бондар Т.І. Світоглядна сутність феномену інформаційної культури в контексті глобалізаційних викликів сучасності. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*. 2019. 1. 61 - 85
18. Ломачинська І.М. Value orientations of information culture as a key factor of society information security. *Схід*. 2018. 5. 34-38
19. Ломачинська І.М., Ломачинський Б.Г. Функціональна спрямованість інформаційної культури. *Вісник Львівського університету. Сер. Філософ.-політолог. студії*. 2020. Вип.30. 77 – 93
20. Лужецький В. А. Інформаційна безпека: навч. посіб. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2009. 239 с.
21. Макаренко Є.А. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози. Київ: Центр вільної преси, 2006. 916 с.
22. Маклюен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги. Київ: Ніка-Центр, 2001. 464 с.
23. Марченко Л.С. Інформаційна безпека України. Київ, 2004. 135 с.
24. Медіакомунікації війни: монограф. Київ: Ред. наук. журн. "Соціальні комунікації: теорія і практика", 2016. 232 с.
25. Мережі і мережні війни. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянської академії», 2005. 156 с.
26. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози. Київ: Центр вільної преси, 2006. 916 с.
27. Мірошніченко Л. Віртуальна реальність. Київ: Хімджест, 2006. 104 с.
28. Національна безпека в умовах інформаційних та гібридних війн: монограф. Київ : НАДУ, 2019. 380, [2] с.
29. Основи інформаційної безпеки: підруч. Київ: ДУІКТ, 2009. 293 с.
30. Парфенюк І. Сучасні інформаційні війни в Україні: комунікаційні, соціокультурні та історичні аспекти: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій. Київ, 2013. 20 с.
31. Петров В. Воєнно-інформаційна безпека України за умов посилення загроз інформаційних війн: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2010. 19 с.
32. Почепцов Г.Г. Інформаційна політика : навч. посібн. Київ: Знання, 2008. 663 с.

33. Почепцов Г.Г. Тоталітарна людина: нариси тоталітарного символізму та міфології. Київ: Глобус, 1994. 152 с.
34. Почепцов Г.Г. Інформація & дезінформація. Київ: Ельга : Ника-Центр, 2001. 256 с.
35. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. Київ: Києво-Могилянська акад., 2016. 502 с.
36. Почепцов Г.Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття. Київ: Києво-Могилянська академія, 2017. 257, [1] с.
37. Почепцов Г.Г. Віртуальні війни. Фейки. Харків : Фоліо, 2019. 506, [1] с.
38. Почепцов Г.Г. Когнітивні війни у соцмедіа, масовій культурі та масових комунікаціях. - Харків : Фолио, 2019. - 313, [1] с.
39. Почепцов Г.Г. Війни нових технологій. Харків: Фоліо, 2020. 601, [1] с. : ил.
40. Стратегія управління інформаційною безпекою: підруч. Київ: ДУІКТ, 2007. 277 с.
41. Філософія мови : хрестоматія Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 90 с.
42. Харченко Л. С. Інформаційна безпека України: глосарій. Київ: Текст, 2004. 135 с.

Англомовні джерела:

1. Almeida, J. L. S., & Freire, G. H. D. (2018). Educational project for information literacy: theoretical bases for research in a multilevel library. *Encontros Bibli-Revista Eletronica De Biblioteconomia E Ciencia Da Informacao*, 23(51), 123-137. <https://doi.org/10.5007/1518-2924.2018v23n51p123>
2. Choo C.W. (2013) Information culture and organizational effectiveness. *International Journal of Information Management*. 33. 775 –779
3. Choo C.W., Bergeron P., Detlor B., Heaton L. (2008) Information Culture and Information Use: An Exploratory Study of Three Organizations. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 59 (5). DOI: <https://doi.org/10.1002/asi.20797>
4. Compton, B. W. (2015). Parallax Ontology and the Philosophy of Information. *Library Trends*, 63(3), 555-573. <https://doi.org/10.1353/lib.2015.0001>
5. Curry, A., Moore, C. (2003) Assessing information culture – an exploratory model. *International Journal of Information Management*. 23 (2). 91-110. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0268-4012\(02\)00102-0](https://doi.org/10.1016/S0268-4012(02)00102-0)
6. Davenport, T. (1994). Saving IT's soul: Human-centered information management. *Harvard Business Review*. 72(2). 119 – 131
7. Drucker, P. *Post-Capitalist Society*, New York : Harper-Collins Publ, 1993. 240 p.
8. Dutta, S. (2016). Philosophy of information: range and tenets. *Annals of Library and Information Studies*, 63(2), 91-102.

9. Ergün E. (2018) The Mediating Role of Empowerment on the Relationship Between Organizational Culture and Innovation Performance. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi. Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*. 7. 53-74
10. Fyffe, R. (2002). Technological change and the scholarly communications reform movement - Reflections on Castells and Giddens. *Library Resources & Technical Services*, 46(2), 50-61. <https://doi.org/10.5860/lrts.46n2.50>
11. Garcia, A. A. R. (2016). New directions in information access. *Investigacion Bibliotecologica*, 30(69), 121-141. <https://doi.org/10.1016/j.ibbai.2016.04.015>
12. Gryaznova, E.V., Treushnikov, I.A., & Goncharuk, A.G. (2020) The role of information culture in the formation of a cultural ideal. *Perspectives of Science and Education*. 43 (1). C. 379–388.
13. Jutta Haider & Olof Sundin (2020) Information literacy challenges in digital culture: conflicting engagements of trust and doubt, *Information, Communication & Society*, DOI: <https://doi.org/10.1080/1369118X.2020.1851389>
14. Lauri, L., Heidmets, M., Virkus, S. (2016). The information culture of higher education institutions: the Estonian case, *Information Research*, 21(3), p.722.
15. Maceviciute, E. (2020). The logic of information: a theory of philosophy as conceptual design. *Information Research-an International Electronic Journal*, 25(2), Article R690. <http://www.informationr.net/ir/reviews/revs690.html>
16. Mingers, J., & Standing, C. (2018). What is information? Toward a theory of information as objective and veridical. *Journal of Information Technology*, 33(2), 85-104. <https://doi.org/10.1057/s41265-017-0038-6>
17. Moran-Reyes, A. A. (2015). Contribution to the Ontological Status of Information: Development of the Structural-Attributive Approach. *Library Trends*, 63(3), 574-590. <https://doi.org/10.1353/lib.2015.0004>
18. Muzykant, V., & Shlykova, O. (2019). Media Competence as the Keystone of Electronic Culture and Contemporary Education. *Mediaobrazovanie-Media Education* (1), 105-115. h Ripoll, L., & Matos, J. C. M. (2020). Disinformation and semantic information: the Philosophy of Information and the contribution of Luciano Floridi's thought to information reliability. *Em Questao*, 26(2), 211-232. <https://doi.org/10.19132/1808-5245262.211-232> .
19. Rowe, F. (2018). Being critical is good, but better with philosophy! From digital transformation and values to the future of IS research. *European Journal of Information Systems*, 27(3), 380-393. <https://doi.org/10.1080/0960085x.2018.1471789>
20. Rožukalne, Anda & Skulte, Ilva & Stakle, Alnis (2020). Media education in the common interest: Public perceptions of media literacy policy in Latvia. *Central European Journal of Communication*, 13(2) : Special Issue: 202 229. [https://doi.org/10.19195/1899-5101.13.2\(26\).4](https://doi.org/10.19195/1899-5101.13.2(26).4)
21. Silva, J. L. C. (2017). Information and value: Conceptual interrelations and the formation of evaluative types of information. *Transinformacao*, 29(3), 267-278.

22. Thompson, M. (2012). People, practice, and technology: Restoring Giddens' broader philosophy to the study of information systems. *Information and Organization*, 22(3), 188-207. <https://doi.org/10.1016/j.infoandorg.2012.04.001>
23. Toffler A. Power Shift: Knowledge, wealth, and violence at the edge of the 21 century. New York : Bantam Books, 1990. 649 p.
24. Widén-Wulff, G. (2005). Business information culture: a qualitative study of the information culture in the Finnish insurance industry. In E. Maceviciute and TD Wilson (Eds.), *Introducing information management: an information research reader* . (pp. 31-42). London: Facet.
25. Yolande M. (2013) Empowering through information culture: participatory culture, a stepping stone? *A theoretical reflection. European Conference on Information Literacy (ECIL) Istanbul, Turkey, 22–25*